

Designing a Comprehensive Conceptual Model of Physical Education Lesson Characteristics From Students' Perspectives

Parvin Arshadi¹, Saeed Sadeghi Boroujerdi^{2*}, Mozafar Yektayar³

پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۳/۰۵

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۹/۰۶

Accepted Date: 2023/05/26

Received Date: 2022/11/27

Abstract

Physical education, as one of the branches of educational sciences, plays an effective role in facilitating the learning and education goals of children and adolescents. This social phenomenon forms an important part of countries' educational programs (Hardman, 2011). One of the topics that is important in connection with the physical education course in the education system of any country is the relationship and interaction of the physical education course with the needs and desires of the students. (According to Reston (2009), knowing the needs and desires of students and what physical, cognitive, behavioral and movement characteristics they have is one of the important elements that should be considered in developing an educational program (Sport & Education, 2009).. Derri et al. (2012) believe that the correct understanding of students' needs and desires is one of the important aspects involved in the formation of educational quality, and at the same time, this key component is also effective in learning (Derri, Avgerinos, Emmanouilidou, & Kioumourtzoglou, 2012). Therefore, in developed countries such as the United States of America, since the 1980s, self-assessment of students' needs and wants in the classroom has always been emphasized and paid attention to in the educational system (Campbell, Murphy, & Holt, 2002). In Iran, however, there is a guideline and an approach that can be used to simultaneously evaluate the needs and desires of students in the classroom and use this information to plan future plans, especially in the field of Physical education. (Ramezani Nezhad; Hemmatinezhad, Mohebbi, Niazi, 2009) believes that creating a realistic and successful physical education class requires the participation and decisions of influential forces involved in it; And students, as the main audience, will be most affected by the quantitative and qualitative effects of the physical education class. Because the most important factor for maintaining the quality and improving

1. Ph.D Student of Sport management, Department of physical education and sport sciences, branch of Sanandaj, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.

2. Professor of Physical Education And Sport Sciences, University of Kordestan Sanandaj, Iran.

*Corresponding Author.

Email :sboroujerdi@uok.ac.ir

3. Associate Professor physical education and sport sciences, branch of Sanandaj, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.

the physical education lesson is to consider the needs and maintain the interest of the students; Therefore, knowing the students and their experiences as one of the forces involved in the physical education lesson is the first step to achieve an effective physical education class. Today's students, due to the growth of technology and the globalization of news, and in fact creating a village The world has certainly undergone clear changes in terms of their views, needs and demands, and these changes and cultural models have not yet been explored in our country (Sadeghi Boroujerdi, 2018). The review of the research conducted during the past years shows that the main audience of the physical education lesson, that is, the students, has not been paid attention to, Also, no research has been done on the characteristics of the physical education lesson and class, so the research that has been done in the field of physical education lesson so far has not been able to make many changes in the physical education lesson and increase the participation of students in this lesson. provide, because creating a realistic and successful physical education class requires the participation and decisions of influential forces involved in it; And students, as the main audience who have the highest population in physical education classes, will get the most effects from the quantitative and qualitative effects of physical education classes. Undoubtedly, the experiences of many years of physical activity and sports of students are fixed in a part of their self-concept and personality and shape their behavior in the next school period (Ramezani Nezhad, 2010). Therefore, in order to develop systematic and targeted programs for physical education lessons, the main audience of this lesson, i.e. students, cannot be ignored; Because the physical education lesson has special physical, emotional and social effects for students.

The mentioned researches and other researches show that many studies have been done in the field of physical education course, but no research has been done that deals with the opinions and views of students as the main elements of physical education classes in schools. Knowing the characteristics of the physical education course from the point of view of its main audience, i.e. students, helps teachers and researchers to familiarize themselves with their real desires and needs in class programs and activities, because the lack of attention and recognition of these characteristics and Or the non-compliance of the programs with the views of the students makes it difficult for teachers to organize and manage constructive and useful physical education classes, which can increase the number of isolated people in the sports class (Ghorbani, Tayebi, Dailami, Rahmannia and Shakki, 2021). On the other hand, it can be said that moving in the direction of investigating the capabilities of sports class and physical education lessons requires understanding a conceptual model of all the effective factors involved in it. Therefore, the results of this research can increase the awareness of researchers at the macro, middle and micro levels about the characteristics of the sports bell, and in this research we seek to know the characteristics of the physical education course from the perspective of the students, so the qualitative question This research is that from the students' point of view, what characteristics should the physical education course have?

Therefore, the main goal of this research is to investigate the views and opinions of the students about the characteristics of the physical education course and to design a comprehensive conceptual model of the characteristics of the physical education course from the students' point of view. The purpose of this research was to design a

comprehensive conceptual model of the characteristics of physical education lessons from the students' point of view. The current research was conducted with the method of qualitative content analysis with an inductive approach. The participants in this research included all the students of two levels (first and second secondary) in Kurdistan province. Data collection continued using interviews and targeted and available sampling methods until theoretical saturation was reached; that after interviewing 34 students (19 first secondary and 15 second secondary), theoretical saturation was achieved and the main components were extracted after completing the coding process; The findings of the research showed that the characteristics of the physical education lesson from the students' point of view included 38 primary components, which after being categorized into 8 main components include: The diversity and attractiveness of the class, sports equipment and facilities, suitable space and place, class programs, content of educational programs, attention to students, expert and experienced teachers, and class schedule were classified, that Finally a conceptual model was designed based on the qualitative content analysis approach.

Keywords: Students, Physical Education, Content Analysis

طراحی مدل مفهومی جامع ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان

پروین ارشدی^۱، سعید صادقی بروجردی*^۲، مظفر یکتایار^۳

چکیده

هدف از این پژوهش طراحی مدل مفهومی جامع ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان بود. پژوهش حاضر با روش تحلیل محتوا کیفی با رویکرد استقرایی انجام گرفت. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دو مقطع (متوسطه اول و متوسطه دوم) در استان کردستان بود. گردآوری داده‌ها با استفاده از مصاحبه و با روش نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس تا رسیدن به اشباع نظری ادامه پیدا کرد که پس از مصاحبه با ۳۴ نفر از دانش‌آموزان (۱۹ نفر متوسطه اول و ۱۵ نفر متوسطه دوم) اشباع نظری حاصل گشت و مؤلفه‌های اصلی پس از تکمیل فرایند کدگذاری استخراج گردید؛ یافته‌های تحقیق نشان داد که ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان، شامل ۳۸ مؤلفه اولیه بود که پس از دسته‌بندی در ۸ مؤلفه اصلی شامل: تنوع و جذابیت کلاس، تجهیزات و امکانات ورزشی، فضا و مکان مناسب، برنامه‌های کلاس، محتوای برنامه‌های آموزشی، توجه به دانش‌آموزان، معلمان متخصص و مجرب و برنامه زمانی کلاس طبقه‌بندی شد که در نهایت مدل مفهومی بر اساس رویکرد تحلیل محتوای کیفی طراحی گردید.

واژگان کلیدی: دانش‌آموزان، تربیت‌بدنی، تحلیل محتوا.

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه تربیت‌بدنی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، سنندج، ایران.

۲. استاد گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

Email: sboroujerdi@uok.ac.ir

* نویسنده مسئول :

۳. دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، سنندج، ایران.

مقدمه

در جهان امروز توسعه ورزش جهت رسیدن به هدف‌های متعالی در ابعاد مختلف توسعه، یکی از راهکارهای ثمربخش برای دولتمردان در کشورهای پیشرفته می‌باشد (Jenkinson & Benson, 2010). تربیت بدنی و ورزش به‌خصوص در دوره نوجوانی و جوانی نه تنها به‌عنوان یک درون‌داد در یک سیستم آموزشی مورد توجه اکثر متخصصین تعلیم و تربیت می‌باشد، بلکه به‌عنوان یکی از عوامل مهم فرایند عملیاتی در ارتقاء سطح کیفی و کمی برونداد هر مؤسسه آموزشی است. به همین دلیل است که کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه سرمایه‌گذاری جدی برای تحقق اهداف تربیت بدنی در این فرایند کرده و تلاش می‌کنند سطح کارکردها و دستاوردهای آن را به‌طور مستمر ارتقاء دهند (Dobbins, Husson, DeCorby, & LaRocca, 2013). فعالیت بدنی منظم نقش بسیار مهمی در حفظ و ارتقاء سبک زندگی سالم انسان دارد (Lahart, Darcy, Gidlow, & Calogiuri, 2019; Schwartz, Rhodes, Bredin, Oh, & Warburton, 2019). فعالیت بدنی منظم با پیامدهای مثبتی از جمله بهبود آمادگی جسمانی و قدرت، افزایش اعتماد به نفس، کاهش احتمال بروز بیماری‌های قلبی-عروقی، دیابت، سرطان، پوکی استخوان و همین‌طور کاهش خطر چاقی و بیماری‌های مربوط به آن همراه است (Baddou et al., 2018). در بین سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی کشور آموزش و پرورش، به‌عنوان یکی از حساس‌ترین دستگاه‌ها؛ نقش بسیار مهمی در فراهم کردن جامعه‌ای سالم با آینده‌ای روشن ایفا می‌کند؛ به همین دلیل تربیت بدنی جزء لاینفک برنامه‌های آموزش و پرورش است و هدف از آن تقویت و پرورش استعدادهای جسمانی و روانی دانش‌آموزان است تا حدی که یک زندگی سالم و موفق در محیط‌هایی طبیعی و اجتماعی را داشته باشند (Ghadiri, & Bahram, 2019).

ورزش دانش‌آموزی یک بخش ضروری از برنامه رسمی مدارس هستند. آموزش ورزش در مدارس رویکردی کارآمد برای افزایش فعالیت جسمانی دانش‌آموزان از طریق برنامه‌ها، فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی در یک محیط حمایتی با زیرساخت‌ها و امکانات امن و راحت است (Hogan & Stylianou, 2018). به اعتقاد (Renshaw, 2019) هدف اولیه از توسعه آموزش ورزش دانش‌آموزی نیز ترویج مشارکت جمعی در میان دانش‌آموزان است توسعه آموزش ورزش در مدارس، ارائه فرصت‌های ورزشی جذاب، مقرون به‌صرفه و پایدار با در نظر گرفتن نیازها، انگیزه‌ها و انتظارات متنوع و متغیر دانش‌آموزان صرف‌نظر از سن، علاقه، توانایی و جنسیت به‌منظور اطمینان از مشارکت در ورزش در یک محیط حمایتی و ایمن برای رسیدن به تجارب مثبت، رضایت‌بخش و ارتقاء عملکرد تا سطح دلخواهشان، می‌باشد (Ha, Lee, & Ok, 2015). با توجه به مطالب مطرح شده یکی از مباحثی که در ارتباط با درس تربیت بدنی در نظام آموزش هر کشوری حائز اهمیت است، ارتباط و تعامل درس تربیت بدنی با نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان است (Hardman, 2011). شناخت نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان و اینکه آنان چه ویژگی‌های فیزیکی شناختی، رفتاری و حرکتی دارند، یکی از عناصر مهمی است که در تدوین برنامه آموزشی بایستی لحاظ شود شناخت صحیح نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان یکی از جنبه‌های مهم دخیل در شکل‌گیری کیفیت آموزشی است و درعین حال این جزء کلیدی در امر یادگیری نیز مؤثر است (Derri, Avgerinos, Emmanouilidou, & Kioumourtzoglou, 2012). در یک نظام آموزشی موفق و مؤثر محور

برنامه‌های آموزشی، نیاز و علائق دانش‌آموزان است. محور برنامه‌های تربیت‌بدنی مبتنی بر دانش‌آموز محوری، توجه کافی به مواد درسی در رشد و تکامل کودک است این برنامه‌ها با هدف رشد کودک بر مبنای مطالعه‌ی علمی، ویژگی‌های ذهنی، جسمی، روانی و اجتماعی و نیازهای آنان تدوین می‌گردد (Nozaripour, Mojtib, 2019).

از خصوصیات بارز برنامه‌های تربیت‌بدنی بر اساس نیازها و علائق دانش‌آموزان قابلیت انعطاف برنامه‌هاست. بنابراین با اهمیت بخشیدن کمی و کیفی درس تربیت‌بدنی در دوره‌ای مختلف تحصیلی که مهم‌ترین سال‌های شکل‌گیری کودکان و نوجوانان است نقش واقعی ورزش و مفهوم حقیقی آن در مدارس روشن می‌شود که تربیت‌بدنی و ورزش یکی از ضروریات جامعه است. (Ramezani Nejad; Hemmatinejad, Mohebbi, Niazi, 2009). معتقد است ایجاد کردن یک کلاس تربیت‌بدنی واقع‌گرایانه و موفق مستلزم مشارکت و تصمیم‌گیری‌های نیروهای تأثیرگذار و درگیر در آن است؛ و دانش‌آموزان به‌عنوان مخاطبین اصلی بیشترین تأثیر را از اثرات کمی و کیفی کلاس تربیت‌بدنی خواهند برد. چرا که مهم‌ترین عامل برای حفظ کیفیت و ارتقای درس تربیت‌بدنی در نظر گرفتن نیاز و حفظ علاقه دانش‌آموزان است. دیدگاه دانش‌آموزان اهمیت ویژه‌ای برای تعیین جایگاه این درس دارد چرا که نگرش دانش‌آموزان در طول تحصیل و در تمام مقاطع تحصیلی بر درس تربیت‌بدنی برای برنامه‌ریزی‌های مستمر و بلندمدت مؤثر است ارتقای دیدگاه و نگرش مثبت به تربیت‌بدنی عامل مهمی در پیگیری فعالیت‌های جسمانی مادام‌العمر است (Hagger & Chatzisarantis, 2016). دانش‌آموزان بیشتر تمایل به انجام فعالیت بر اساس نیازها و علایق خود هستند تا آنچه در کتاب یا دستورالعمل تدوین شده است زمانی که برنامه مبتنی بر علاقه و نگرش دانش‌آموز باشد، مشارکت در درس بیشتر می‌شود از آنجا که در کشورمان هنوز گرایش و تمایل بچه‌ها را چندان متوجه نشده‌ایم و بیشتر برنامه‌ها را به آن‌ها تحمیل می‌کنیم (Khabiri, 2005).

بررسی تحقیقاتی که در طی سال‌های گذشته انجام شده نشان می‌دهد به مخاطبان اصلی درس تربیت‌بدنی یعنی دانش‌آموزان توجه نشده است؛ همچنین در مورد ویژگی‌های درس و کلاس تربیت‌بدنی تحقیقی صورت نگرفته است، دانش‌آموزان امروز با توجه به رشد تکنولوژی و جهانی شدن اخبار و در حقیقت ایجاد دهکده جهانی مسلماً دچار تغییرات صریحی از نظر دیدگاه‌ها و نیازها و خواسته‌هایشان گردیده‌اند که این تغییرات و مدل‌های فرهنگی آن هنوز در کشور ما مورد کندوکاو قرار نگرفته است (Sadeghi, Boroujerdi, 2018). بنابراین تحقیقاتی که در زمینه درس تربیت‌بدنی تاکنون انجام شده است نتوانسته در درس تربیت‌بدنی تحولات زیادی ایجاد کند و مشارکت بیشتر دانش‌آموزان را در این زنگ فراهم نماید، چرا که ایجاد کردن یک کلاس تربیت‌بدنی واقع‌گرایانه و موفق مستلزم مشارکت و تصمیم‌گیری‌های نیروهای تأثیرگذار و درگیر در آن است؛ و دانش‌آموزان به‌عنوان مخاطبین اصلی که دارای بالاترین جمعیت در کلاس‌های تربیت‌بدنی هستند بیشترین تأثیرات را از اثرات کمی و کیفی کلاس تربیت‌بدنی خواهند برد. بدون تردید تجارب چند ساله فعالیت بدنی و ورزش دانش‌آموزان در بخشی از خود پنداره و شخصیت آنان تثبیت می‌شود و رفتار آنان را در دوران بعد مدرسه شکل می‌دهد (Ramezani Nejad, 2010). پس برای تدوین برنامه‌های نظام‌دار و هدفمند درس تربیت‌بدنی نمی‌توان مخاطبین اصلی این درس یعنی دانش‌آموزان را نادیده گرفت؛ چرا که درس تربیت‌بدنی اثرات جسمانی، عاطفی و اجتماعی خاصی برای

دانش‌آموزان دارد. همچنین صاحب‌نظران برنامه‌های درسی معتقدند، برنامه درسی تربیت‌بدنی نیز همانند سایر برنامه‌های نظام تربیتی اغلب به صورتی تدوین می‌شود که در آن معلمان و مجریان خود را موظف به اجرای برنامه‌های تجویز شده از سوی بخش‌های مافوق می‌دانند و کمتر امکان تعدیل و سازگاری دارند (Sadeghi Boroujerdi, 2018). در پژوهش حاضر به بررسی پژوهش‌های مرتبط در این حوزه خواهیم پرداخت.

برای مثال (Shabani, Erfani; Bakhtiyar, 2007)، در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان مختص به امکانات و تجهیزات ورزشی، برنامه و محتوای آموزشی است. یافته‌های (Ramezaninezhad, Hemmatinezhad; Mohebbiet et al, 2009)، در پژوهشی تحت عنوان "توصیف نیازهای آموزشی دانش‌آموزان دوره راهنمایی ایران در درس تربیت‌بدنی" به این نتیجه رسیدند که اولویت نیازها برای دانش‌آموزان هر سه دوره تقریباً مشابه و یکسان بود، یافته‌های پژوهش نشان داد که انواع بازی‌ها، شادابی، سرگرمی و لذت بردن، شرکت در مسابقات و آمادگی جسمانی در میان نیازهای شناختی و عاطفی در اولویت بالاتر قرار داشتند. (Ramezaninejad, 2009). در پژوهش "نیازسنجی درس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی کشور" نشان دادند که بازی‌های پرورشی و بومی - محلی، سرگرمی و لذت بردن، آزاد و شاد بودن و یادگیری مهارت‌های ورزشی جز اولویت‌های نیازهای آموزشی از دیدگاه دانش‌آموزان ابتدایی است. در پژوهشی با عنوان "تحلیلی بر عوامل مؤثر در ارتقای جایگاه درس تربیت‌بدنی" (Razavi, Rohani & Ghanbari, 2014)، به این نتیجه دست یافتند که پنج عامل؛ تخصص معلمان، بعد روانی، نگرش و شناخت گروه‌های مرتبط، نظارت و ارزشیابی و امکانات و تجهیزات به ترتیب مهم‌ترین عوامل مؤثر در ارتقای جایگاه درس تربیت‌بدنی است (Razavi, 2014).

(Maziari and Kashef, 2013)، در پژوهشی برای نشان دادن مدل ساختاری بی‌انگیزگی دانش‌آموزان در فعالیت‌های تربیت‌بدنی به این نتیجه رسیدند که جذاب نبودن و ارزشمند نبودن فعالیت‌های تربیت‌بدنی با تلاش ناکافی و بی‌حوصلگی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری دارد. (Mousavirad, Mahbiubi & Valizadeh, 2016)، در پژوهشی با عنوان "شیوه‌های غنی‌سازی درس تربیت‌بدنی با رویکرد فعال‌سازی دبیران تربیت‌بدنی" مهم‌ترین موانع را کمبودهای مربوط به فضای آموزشی، وسایل موردنیاز در امر آموزش، زمان تدریس و نیز کمبود منابع آموزشی درس تربیت‌بدنی شناسایی کردند.

(Harandi, Sjjadi, Kordlu; Alimohammadi, 2017)، در پژوهشی با عنوان "ارزیابی عوامل تأثیرگذار بر درس تربیت‌بدنی از نظر معلمان ورزش" این عوامل را به ترتیب: امکانات، نگرش، بودجه، تخصص معلمان ورزش، برنامه آموزشی، اهداف آموزشی، تجربه معلمان ورزش، شیوه تدریس، محتوای آموزشی و ارزشیابی اعلام کردند. (Badriuj, 2008)، در پژوهشی با عنوان "ورزش در مدارس و علل کم‌توجهی به زنگ ورزش و بررسی مشکلات مربوط به آن" به این نتیجه رسید که مشکلات عمده زنگ ورزش، وضعیت مالی و کمبود امکانات است.

(Moradi & Azaekerdar, 2019)، در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که عدم دسترسی به تسهیلات زیرساختی شامل (امکانات، سالن، وسایل و ابزار ورزشی و غیره) (Drvishi, esmat, 2019)، در

بررسی درس تربیت‌بدنی در مدارس دخترانه از دیدگاه مدیران و مربیان نشان داد که کمبود ابزارها و وسایل ورزشی لازم برای برگزاری درس تربیت‌بدنی، نامتناسب بودن فضاهای ورزشی و ناکافی بودن زمان درس تربیت‌بدنی از معضلات و مشکلات درس تربیت‌بدنی بوده‌اند. (Hallaji, 2008)، در پژوهشی با عنوان "استفاده مناسب از فناوری آموزشی در تربیت‌بدنی" نشان داد که فناوری و بازی‌ها می‌توانند در سطوح فعالیتی و روش خلاقانه افراد فراهم آورند تا آن‌ها تشویق به فعالیت بدنی شوند.

(Banar & Rostami, 2020)، در پژوهشی برای ارائه چارچوب تحلیلی الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس عمده مشکلات زنگ ورزش، وضعیت مالی و کمبود امکانات، ساخت و تجهیز فضاهای آموزشی و جذابیت فعالیت‌های تربیت‌بدنی و محتوا و برنامه‌های آموزشی هستند. ۶۶ درصد دانش‌آموزان اعلام کرده‌اند که برای ارائه کیفی کلاس تربیت‌بدنی به امکانات و تجهیزات ورزشی، محتوا و برنامه‌های آموزشی در حد خیلی زیاد نیاز دارند. (Abdollahi, Gholami & Abbasian, 2021)، در پژوهشی با "عنوان تدوین مدل عوامل مؤثر در اثربخشی آموزش مجازی درس تربیت‌بدنی عمومی در شرایط همه-گیری کرونا" به این نتیجه رسیدند که ارزشیابی مختلف، طراحی و ارائه تمرینات متناسب و متنوع با توجه به ماهیت درس تربیت‌بدنی، استفاده از امکانات مناسب، گرفتن بازخورد از دانشجویان، توجه به زمان‌بندی تمرینات و کلاس‌ها، توجه به نحوه ارائه مطالب و محتوای الکترونیکی، بیان نکات جانبی در روش تدریس آنلاین، توجه به ماهیت اصلی درس تربیت‌بدنی عوامل مؤثر بر اثربخشی آموزش مجازی درس تربیت‌بدنی هستند.

(Ardoy et al, 2015)، با پژوهش اثر مداخله‌ای افزایش زمان و شدت زنگ تربیت‌بدنی روی عملکرد شناختی و پیشرفت تحصیلی نوجوانان دریافتند که افزایش شدت و زمان زنگ ورزش باعث بهبود در عملکرد شناختی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود. همچنین (Derri et al, 2012)، در پژوهشی با این هدف که معلمان تربیت‌بدنی یونان در مورد نیازهای تربیت‌بدنی دانش‌آموزان چه می‌دانند؟ نشان دادند که معلمان از دانش‌آموزان متبوع خود اطلاعات ناقصی دارند.

(Zach & Yanovich, 2015)، در پژوهشی نتیجه گرفتند که دانش‌آموزان در شرایط استقلال در انتخاب برنامه درسی تربیت‌بدنی سطح بالاتری از انگیزش و عملکرد را داشتند و مدرسی که برنامه‌های انتخابی تربیت‌بدنی آن‌ها بر اساس توجه به علائق دانش‌آموزان داشتند یک پاسخ روشن‌تری به این پرسش دادند که انتخاب واقعی آن‌ها چیست و چه ارزشی دارد.

(Rayan et al, 2019) و (Vansteenkiste et al, 2020)، نشان دادند که محیط‌هایی که تأمین‌کننده علائق، خواسته‌ها و نیازهای دانش‌آموزان باشد موجب شکل‌گیری باورهای فرد در کلاس تربیت‌بدنی و ایجاد انگیزه درونی و تمایل به فعالیت بدنی را در فرد تسهیل می‌کند و متعاقب آن وی تمایل پیدا می‌کند این فعالیت را به‌عنوان فعالیتی ارضاکنده نیاز دنبال کند. فعالیت‌های خودکار و مداوم را ترغیب می‌کنند. در نهایت ماشو (۲۰۲۰) در پژوهش خود با عنوان اثربخشی یادگیری تربیت‌بدنی در مدرسه ابتدایی واقع در محیط تالاب نشان داد که عوامل محیطی، عامل مدیریت مدرسه، عامل معلم و عوامل معمول در اثربخشی یادگیری تربیت‌بدنی در مدرسه نقش دارند. همچنین در پژوهشی (Farahbakhsh et al, 2019)،

نشان دادند جو مدرسه بر خودکارآمدی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مثبت دارد. پژوهش‌های مطرح شده و سایر پژوهش‌ها نشان می‌دهند که در حوزه درس تربیت‌بدنی مطالعات زیادی انجام گرفته است؛ اما تحقیقاتی که به نظرات و دیدگاه دانش‌آموزان به‌عنوان ارکان اصلی کلاس تربیت‌بدنی مدارس پرداخته شده باشد صورت نگرفته است؛ لذا هدف اصلی این پژوهش این است.

که دیدگاه و نظرات دانش‌آموزان درباره ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی بررسی گردد و ما در این پژوهش به دنبال شناخت ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی از منظر دانش‌آموزان هستیم؛ لذا سؤال کیفی این پژوهش این است که از منظر و دیدگاه دانش‌آموزان، درس تربیت‌بدنی (زنگ ورزش) باید دارای چه ویژگی‌هایی باشد؟ تا از این طریق ضعف‌ها و قوت‌های درس و زنگ تربیت‌بدنی آشکار شود و به دبیران و مدیران و دست‌اندرکاران بخش آموزشی کمک شود تا درصد رفع ضعف‌ها برآیند و نقاط قوت را تقویت بخشند و محیط شاد و لذت بخشی برای دانش‌آموزان فراهم کنند. به‌علاوه آگاهی از این خصوصیات به مدیران و معلمان تربیت‌بدنی در ارتباط با اینکه یک کلاس تربیت‌بدنی اثربخش چه ویژگی‌های بایستی داشته باشد، بازخورد می‌دهد. افزون بر این با انجام این پژوهش به این اطلاعات دست خواهیم یافت که دانش‌آموزان علاقه‌مند به انجام چه فعالیت‌هایی در ساعت زنگ ورزش هستند و اینکه آیا این علاقه‌مندی‌ها با فعالیت‌هایی که امروز با توجه به امکانات موجود در مدارس انجام می‌گیرد، مطابقت دارد؟ آنچه بر ضرورت انجام این پژوهش می‌افزاید آن است که می‌توان با انجام آن به این نکته پی برد که دانش‌آموزان با توجه به محدودیت‌های موجود در جامعه چه خصوصیتی را برای زنگ تربیت‌بدنی در نظر گرفته‌اند.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع تحقیق کیفی است و با روش تحلیل محتوا و رویکرد استقرایی، انجام شده است. روش تحلیل محتوا بر این فرض بنا شده است که با تحلیل پیام‌های زبانی می‌توان به کشف معانی، اولویت‌ها، نگرش‌ها، شیوه‌های درک و سازمان‌یافتگی جهان دست‌یافت (Wilkinson & Birmingham, 2003). این روش پژوهشی قادر است علاوه بر منابع نوشتاری، هر گونه متن به معنای عام آن (text)، نظیر داده‌های کلامی، تصویری، چاپی و الکترونیکی را که ممکن است از روایت‌ها، مصاحبه‌ها، پرسش‌های پیمایشی باز، مشاهده و اسناد به‌دست‌آمده باشد مورد تحلیل قرار دهد (Hsiu-Fang & Shannon, 2005). استفاده از رویکرد استقرایی که از آن با عنوان تحلیل محتوای متعارف هم‌نام برده شده است، بیشتر زمانی ضرورت می‌یابد که اطلاعات کافی درباره یک پدیده وجود ندارد و محقق می‌خواهد دانش زمینه‌ای لازم را در این خصوص فراهم کند (Tbrizi, Mansoureh, 2014). تحلیل محتوا استقرایی بیشتر به دنبال تقلیل اطلاعات و ارائه توصیفی دقیق پیرامون یک موضوع است. در اینجا هدف از پژوهش استقرایی، کمک به پدید آمدن یافته‌های تحقیق از طریق توجه به مضامین مسلط و متداول در داده‌هاست (Thomas, 2006). این امر بدان معناست که محقق با رجوع به داده‌های مورد مطالعه، به تدریج آن‌ها را خلاصه می‌کند تا در نهایت به اصلی‌ترین مفاهیم و مضامین مرتبط با موضوع تحقیق دست پیدا کند. در واقع تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی به دنبال: ۱- تبدیل اطلاعات متنی گسترده به مطالب خلاصه و چکیده و استخراج اصلی‌ترین مضامین موجود در آن. ۲- ایجاد ارتباط دقیق و روشن میان پرسش‌های تحقیقی و یافته‌های

به‌دست‌آمده. ۳- ایجاد یک مدل یا نظریه پیرامون ساختار متن مورد مطالعه و یا کشف فرایندهایی که در متن مستتر است. براین اساس تحلیل محتوی کیفی از داده‌های متنی پراکنده حرکت می‌کند و با بیرون کشیدن مفاهیم مستتر در آن به تدریج به سطوح انتزاعی تری دست می‌یابد و دستیابی به یک مدل یا چهارچوب نظری که نظم‌های نهفته و الگوهای تکرارشونده در متن را نشان دهد، می‌تواند پایان‌بخش تحقیق باشد.

برای جمع‌آوری اطلاعات ابتدا ادبیات و پیشینه تحقیق با استفاده از کتب، مجلات، پایان‌نامه‌های مربوط، آیین‌نامه و اسناد مرتبط و سایت‌های اینترنتی مورد بررسی قرار گرفت. پس از تهیه سؤالات مصاحبه و تا متخصصان و افراد صاحب‌نظر حوزه تربیت‌بدنی داده‌های موردنیاز با استفاده از مصاحبه و سؤالات باز و نیمه‌ساختارمند جمع‌آوری شد؛ تا مشارکت‌کنندگان بتوانند به راحتی دیدگاه خود را در این خصوص بیان و احتمالاً زمینه‌های جدیدی را پیرامون موضوع مورد پژوهش روشن کنند. در بدو امر با مراجعه به این متون به مطالعه چندین باره آن‌ها پرداخته شد؛ زیرا متن این مصاحبه‌ها اساس و آغاز فرایند تحلیل محتوای استقرایی را شکل می‌داد.

برای سازمان‌دهی اطلاعات در این شیوه، از کدگذاری اطلاعات استفاده شد؛ و با توجه به محتوای آشکار یا پنهان مستتر در هر واحد، مفاهیم گویایی به آن‌ها اطلاق شد. این مرحله که مرحله کدگذاری اولیه نامیده می‌شود تغییرناپذیر نبوده و با گذشت زمان و با مطالعه بیشتر می‌توان به اصلاح مفاهیم و مضمون‌های استخراج شده اقدام کرد. با مرور کدهای به‌دست‌آمده، کدهایی به دست آمد که با عناوین گوناگون تکرار شده بود و بیش از یک مفهوم را پوشش می‌دادند. جمع‌آوری کدهای مشابه در کنار هم زمینه ایجاد مضامین مستتر در متن را فراهم آورد.

در فرایند تحلیل محتوای مبتنی بر استقرا، کدگذاری اولیه و جمع‌کردن کدهای مشابه زیر یک مضمون واحد، به ایجاد چندین مضمون اولیه منجر شد. در مرحله بعد این مضامین با یکدیگر مقایسه و تعدادی از آن‌ها که نزدیکی بیشتری داشتند، زیر مجموعه مضامین عام‌تری قرار گرفتند. هر یک از این مضامین میانی، معرف یک بخش یا طبقه خاص از موضوع مورد پژوهش بود. این مضامین می‌توانستند در ارتباط با هم قرار گیرند و در سطح بالاتری از انتزاع، زیر یک مضمون اصلی جمع شوند. رابطه مضامین را می‌توان در قالب یک شبکه باز، رابطه سلسله‌مراتبی، ترتیب زمانی و یا شبکه علی تنظیم کرد (Thomas, 2006). و در نهایت برای گزارش پژوهش محقق می‌تواند بخش‌هایی از مصاحبه‌ها و متون مورد مطالعه را برای مستند کردن یافته‌های تحقیقی مورد استفاده قرار دهد (Hsieu-fang & Shannon, 2005; Elo & Kyngas, 2007).

جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه دانش‌آموزان مدارس متوسطه اول و دوم استان کردستان در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ که تعداد آن‌ها ۱۱۵,۹۷۷ نفر است که به روش نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس و به‌صورت ناهمگون انتخاب گردید در نمونه‌گیری هدفمند پژوهشگر به انتخاب افرادی اقدام می‌کند که تأمین‌کننده اطلاعات مهمی هستند و مهم‌ترین اصل انتخاب افرادی است که بتوانند اطلاعات موردنیاز برای پاسخگویی به سؤالات پژوهش را فراهم آورند که در نهایت شاخص اشباع نظری پس از مصاحبه با ۳۴ نفر حاصل گردید (Maxwell, 2012).

نتایج

نخستین مرحله در تحلیل محتوای کیفی رویکرد استقرایی کدگذاری اولیه بر اساس متن مصاحبه‌های انجام شده است. ممکن است از درون یک مصاحبه چندین کد یا مضمون استخراج شده اما وقتی داده‌ها به‌طور مرتب مورد بازنگری قرار گرفتن کدهای جدید به‌دست‌آمده و مضمون‌هایی مشخص گردیدند. تلاش بر این بوده تا نکات کلیدی و مواردی که مصاحبه‌شوندگان (دانش‌آموزان) بر آن‌ها تأکید بیشتری داشتند از مصاحبه‌ها استخراج گردد، این نکات کلیدی یا از بطن مصاحبه به دست آورده شد یا خود پژوهشگر چنین عناوینی را با خلاقیت خود و متناسب با ویژگی‌ها انتخاب کرده است. پس از انتخاب برچسب‌ها و مضامین مفهومی، واحدهای معنی‌داری که وابستگی و اشتراکات نزدیکی با داده‌های خام دارند به‌عنوان مقولات (مؤلفه‌های) اولیه از ترکیب کدهای مشابه و طبقه‌بندی آن‌ها ایجاد شد در این تحقیق به‌موجب نتایج حاصل از این کدگذاری ۳۸ کد اولیه (مؤلفه اولیه) استخراج شد. در ادامه نمونه‌ای از این کدگذاری بر اساس بخشی از مصاحبه‌ها در جدول شماره ۱ و ۳، ارائه شده است.

جدول ۱. نکات کلیدی مصاحبه‌ها به همراه کدگذاری اولیه درس تربیت‌بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان

ردیف	مضامین و نکات کلیدی مصاحبه‌ها	برچسب/مؤلفه اولیه
۱	زمین‌ها و امکانات بیشتر رشته‌های ورزشی در مدرسه باشد تا هر کس بازی دلخواه خود را انجام بدهد.	داشتن زمین‌های ورزشی
۲	حیاط بزرگ و هموار باشد.	حیاط بزرگ و مناسب
۳	برای برگزاری کلاس فعال به سالن‌های ورزشی برویم مخصوصاً در صورت نداشتن حیاط بزرگ	استفاده از سالن ورزشی
۴	زمین فوتبال چمن‌کاری داشته باشیم (برای فوتبال از چمن و زمین مخصوص استفاده کنیم)	استفاده از زمین فوتبال
۵	در مدرسه اتاق بدنسازی با تجهیزات کافی داشته باشیم.	اتاق و وسایل بدنسازی
۶	اتاقی برای تعویض لباس در زنگ ورزش داشته باشیم	اتاق رخت‌کن
۷	امکانات و تجهیزات دیدن فیلم‌های ورزشی داشته باشیم	داشتن امکانات سمعی - بصری (تکنولوژی آموزشی)
۸	تجهیزات سرگرمی و هیجانی (بدنساز - کیسه‌بوکس - فوتبال دستی - دارت - حلقه - دوچرخه - اسکیت)	وسایل و تجهیزات سرگرمی و هیجانی
۹	وسایل و ادوات کافی و مناسب بسیاری از رشته‌های مختلف را داشته باشیم توپ‌های نو و استاندارد، میله‌ها و حلقه‌های ورزشی، تشک‌های مناسب، راکت، میز تنیس، جعبه انعطاف و...	امکانات و تجهیزات ورزشی
۱۰	برای تنوع و نشاط بیشتر از آهنگ‌های شاد ورزشی استفاده شود.	پخش آهنگ‌های ورزشی و ایجاد کلاس شاد و ریتمیک
۱۱	برای تنوع در فضا و جو کلاس گاهی به‌جای حیاط مدرسه به فضاهای متنوع دیگر مانند پارک و سالن یا استخر برویم	برگزاری کلاس در فضاهای متنوع و جذاب
۱۲	کلاس بانشاط و لذت‌بخش باشد.	جو شاد و لذت‌بخش
۱۳	مسابقات مختلف و جذاب دوومیدانی، طناب‌کشی، فوتبال، میچ‌اندازی، بسکتبال و والیبال... داشته باشیم.	برگزاری مسابقات و رقابت‌های مختلف و پرهیجان

اردوهای ورزشی	گاهی به‌جای زنگ ورزش در مدرسه به استخر، پارک و کوه برویم.	۱۴
داشتن بازی‌ها و برنامه‌های متنوع و جذاب کلاسی	برنامه‌های کلاسی جذاب و متنوع داشته باشیم مانند (دوچرخه‌سواری، اسکیت، دارت، وسطی، آب‌بازی، طناب‌زنی، حلقه بازی و فوتبال (رشته‌های پر هیجان و لذت‌بخش دیگر).	۱۵
آموزش و بازی رشته‌های مختلف ورزشی	آموزش و بازی رشته‌های مختلف ورزشی مانند والیبال و بسکتبال و شطرنج و...	۱۶
بازی‌های فکری و کلاسی جذاب	بازی‌های فکری و کلاسی جذاب و سرگرم‌کننده داشته باشیم.	۱۷
آموزش قوانین و داوری‌ها	آموزش قوانین و داوری بازی‌ها و رشته‌های مختلف.	۱۸
آموزش و توجه بیشتر به رشته‌های موردعلاقه دانش‌آموزان	آموزش و توجه بیشتر به برخی از رشته‌هایی که نزد دانش‌آموزان محبوبیت بیشتری دارند؛ مانند فوتبال، والیبال و...	۱۹
کلاس فعال و پویا	تمام دانش‌آموزان کلاس فعال باشند نه اینکه عده‌ای بنشینند.	۲۰
حضور معلم یا داور در زمان برگزاری مسابقات	در هنگام مسابقات معلم یا داور حضور داشته باشد تا باعث بالا رفتن انگیزه و روحیه و جلوگیری از اختلافات شود.	۲۱
جنبه آموزشی - سرگرمی	نیمی از زنگ به آموزش اختصاص و نیمه دیگر به بازی‌های اختیاری و دلخواه دانش‌آموزان	۲۲
ایجاد انگیزه و اعتمادبه‌نفس	زنگ ورزش برای تجدیدقوا و روحیه باشد نه فقط بحث ورزش و فعالیت اجباری	۲۳
اهمیت زنگ ورزش و حفظ جایگاه آن	زمان و زنگ ورزش به درس‌های دیگر داده نشود.	۲۴
داشتن نظم و مقررات	نظم و مقررات داشته باشد.	۲۵
آزادی در انتخاب بازی دلخواه	هر کس بتواند رشته دلخواهش را بازی کند نه اینکه اجباری باشد.	۲۶
مشارکت و همکاری دانش‌آموزان در امور کلاسی	دانش‌آموزان در انجام امور کلاس مشارکت و مسئولیت داشته باشند.	۲۷
پوشش ورزشی	دانش‌آموزان همگی لباس ورزشی بپوشند.	۲۸
زمان زنگ ورزش طولانی باشد	کلاس طولانی باشد تا بازی‌ها قطع نشود.	۲۹
تعداد بیشتر جلسات در هفته	در هفته جلسات بیشتری به زنگ ورزش اختصاص یابد.	۳۰
زمان مناسب در برنامه داشته باشد	زنگ ورزش در زمان‌های خستگی نباشد؛ مثلاً در روزهای ۸ ساعته زنگ آخر نباشد	۳۱
توجه بیشتر به برخی رشته‌های جذاب و مرسوم بومی و منطقه‌ای	آموزش و توجه بیشتر به رشته‌های جذاب و موردعلاقه بومی و منطقه‌ای (کشتی، پینگ‌پنگ، بازی‌های بومی - محلی، و...	۳۲
آموزش مطالب دانشی و علمی (اصول تغذیه، بدنسازی، ناهنجاری‌های قامتی و حرکات اصلاحی و ...).	علاوه بر آموزش رشته‌های ورزشی در مورد تغذیه سالم، ناهنجاری‌های قامتی و حرکات اصلاحی، بدنسازی و سایر مطالب مرتبط با ورزش بحث نماید	۳۳
حضور و همراهی معلم با دانش‌آموزان	معلم در حیاط و زنگ ورزش در کنار دانش‌آموزان باشد و آن‌ها را تنها نگذارد	۳۴
معلم باسواد و تحصیل کرده رشته تربیت‌بدنی	معلم در رشته تربیت‌بدنی تحصیل کرده باشد باسواد و آگاه به دانش روز باشد	۳۵
معلم بااخلاق، مهربان و صبور	معلم با دانش‌آموزان مهربان و خوش‌اخلاق و صبور باشد	۳۶
معلم فعال و پر انرژی	معلم با دانش‌آموزان ورزش و فعالیت داشته باشد	۳۷
معلم خوش‌قیافه و ورزشکار	معلم ورزشکار و خوش‌تیپ باشد	۳۸

جدول ۲. کدگذاری اولیه بر اساس متن مصاحبه

ردیف	کد (مؤلفه‌های) اولیه	تکرار
۱	اردوهای ورزشی	۲۵
۲	جو شاد و لذت‌بخش	۳۲
۳	پخش آهنگ‌های ورزشی و ایجاد کلاس شاد و ریتمیک	۲۰
۴	برگزاری کلاس در فضاهای متنوع و جذاب	۲۳
۵	داشتن بازی‌ها و برنامه‌های متنوع و جذاب کلاسی و غیرتکراری	۲۹
۶	برگزاری مسابقات و رقابت‌های مختلف جذاب و پرهیجان	۲۵
۷	داشتن ابزارها و ادوات ورزشی کافی و استاندارد (توپ‌های رشته‌های مختلف، میز پینگ‌پنگ، شطرنج، راکت بدمینتون، طناب و...)	۳۴
۸	اتاق رخت‌کن	۲۵
۹	داشتن امکانات سمعی - بصری (تکنولوژی آموزشی)	۲۶
۱۰	اتاق و وسایل بدنسازی	۲۰
۱۱	وسایل و تجهیزات بازی و سرگرمی (فوتبال دستی، منچ، دارت، دوچرخه، حلقه هولاهوپ، و...)	۳۰
۱۲	داشتن زمین‌های ورزشی	۲۹
۱۳	حیاط بزرگ و مناسب	۳۰
۱۴	سالن ورزشی تخصصی سرپوشیده	۳۲
۱۵	زمین و چمن فوتبال	۲۷
۱۶	کلاس فعال و پویا	۲۳
۱۷	حضور معلم یا داور در زمان برگزاری مسابقات	۱۳
۱۸	جنبه آموزشی - سرگرمی و بازی	۲۶
۱۹	ایجاد انگیزه و اعتمادبه‌نفس	۱۷
۲۰	اهمیت زنگ ورزش و حفظ جایگاه آن	۲۲
۲۱	نظم و مقررات در کلاس	۱۵
۲۲	آموزش رشته‌های مختلف ورزشی	۳۰
۲۳	توجه بیشتر به برخی رشته‌های جذاب و مرسوم بومی و منطقه‌ای	۲۵
۲۴	آموزش مطالب دانشی (اصول تغذیه، بدنسازی، ناهنجاری‌های قامتی و حرکات اصلاحی و...)	۲۷
۲۵	آموزش قوانین و داوری‌ها	۱۸
۲۶	آزادی در انتخاب بازی دلخواه و نبودن اجبار	۲۷
۲۷	مشارکت و همکاری دانش‌آموزان در امور کلاس	۲۵
۲۸	آموزش و توجه بیشتر به رشته‌های موردعلاقه دانش‌آموزان	۲۷
۲۹	پوشش ورزشی مناسب	۱۸
۳۰	استعدادیابی و هدایت دانش‌آموزان در مسیر درست	۱۳
۳۱	طولانی بودن زمان زنگ ورزش	۳۰
۳۲	تعداد جلسات بیشتر در هفته	۳۰
۳۳	داشتن زمان مناسب در برنامه هفتگی	۲۸
۳۴	حضور و همراهی معلم با دانش‌آموزان	۲۱
۳۵	معلم باسواد و تحصیل کرده رشته تربیت‌بدنی	۲۸
۳۶	معلم بااخلاق، مهربان و صبور	۳۲

۲۷	معلم فعال و پرانرژی	۳۷
۲۵	معلم خوش‌قیافه و ورزشکار	۳۸

گام بعدی در تحلیل محتوای کیفی رویکرد استقرایی کشف مؤلفه‌های اصلی است. در این مرحله کدهای اولیه بر اساس اشتراکاتی که با یکدیگر داشتند، تحت یک مقوله واحد گروه‌بندی شدند. به‌موجب نتایج حاصل از این بخش، ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی در قالب ۸ مؤلفه اصلی تنوع و جذابیت کلاس، تجهیزات و امکانات ورزشی، فضا و مکان مناسب، برنامه‌های کلاس، محتوای برنامه‌های آموزشی، توجه به دانش-آموزان، معلمان مجرب و متخصص و برنامه زمانی کلاس دسته‌بندی شدند.

جدول ۳. کشف مؤلفه‌های اصلی بر اساس اشتراکات مؤلفه‌های اولیه

ردیف	کدهای اولیه	تکرار	مؤلفه‌های اصلی	تکرار
۱	اردوهای ورزشی	۲۵	تنوع و	۱۵۴
۲	جو شاد و لذت‌بخش	۳۲	جذابیت کلاس	
۳	پخش آهنگ‌های ورزشی و ایجاد کلاس شاد و ریتمیک	۲۰		
۴	برگزاری کلاس در فضاهای متنوع و جذاب	۲۳		
۵	داشتن بازی‌ها و برنامه‌های متنوع و جذاب کلاسی و غیر تکراری	۲۹		
۶	برگزاری مسابقات و رقابت‌های مختلف جذاب و پرهیجان	۲۵		
۷	داشتن ابزارها و ادوات ورزشی کافی و استاندارد (توپ‌های رشته‌های مختلف، میز پینگ‌پنگ، شطرنج، راکت بدمینتون، طناب و...)	۳۴	تجهیزات و امکانات	۱۳۵
۸	اتاق رخت‌کن	۲۵		
۹	داشتن امکانات سمعی - بصری (تکنولوژی آموزشی)	۲۶		
۱۰	وسایل و تجهیزات بازی و سرگرمی (فوتبال دستی، منچ، دارت، دوچرخه، حلقه هولاهوپ، و...)	۳۰		
۱۱	اتاق و وسایل بدنسازی	۲۰		
۱۲	حضور و همراهی معلم با دانش‌آموزان	۲۱	معلمان متخصص و مجرب	۱۳۳
۱۳	معلم باسواد و تحصیل‌کرده رشته تربیت‌بدنی	۲۸		
۱۴	معلم بااخلاق، مهربان و صبور	۳۲		
۱۵	معلم فعال و پرانرژی	۲۷		
۱۶	معلم خوش‌قیافه و ورزشکار	۲۵		
۱۷	داشتن زمین‌های ورزشی	۲۹	فضا و مکان مناسب	۱۱۸
۱۸	حیاط بزرگ و مناسب	۳۰		
۱۹	سالن ورزشی تخصصی سرپوشیده	۳۲		
۲۰	زمین و چمن فوتبال	۲۷		
۲۱	کلاس فعال و پویا	۲۳		۱۱۵
۲۲	حضور معلم یا داور در زمان برگزاری مسابقات	۱۳		

برنامه‌های	۲۶	جنبه آموزشی - سرگرمی و بازی	۲۳
کلاس	۱۷	ایجاد انگیزه و اعتمادبه‌نفس	۲۴
	۲۲	اهمیت زنگ ورزش و حفظ جایگاه آن	۲۵
	۱۴	نظم و مقررات در کلاس	۲۶
۱۱۰ توجه به	۲۷	آزادی در انتخاب بازی دلخواه و نبودن اجبار	۲۷
دانش‌آموزان	۲۵	مشارکت و همکاری دانش‌آموزان در امور کلاس	۲۸
	۲۷	آموزش و توجه بیشتر به رشته‌های موردعلاقه دانش‌آموزان	۲۹
	۱۸	پوشش ورزشی مناسب	۳۰
	۱۳	استعدادیابی و هدایت دانش‌آموزان در مسیر درست	۳۱
۱۰۰ محتوای	۳۰	آموزش رشته‌های مختلف ورزشی	۳۲
برنامه‌های	۲۵	توجه بیشتر به برخی رشته‌های جذاب و مرسوم بومی و منطقه‌ای	۳۳
آموزشی	۲۷	آموزش مطالب دانشی و علمی تربیت‌بدنی (اصول تغذیه، بدنسازی، ناهنجاری‌های قامتی و حرکات اصلاحی و...)	۳۴
	۱۸	آموزش قوانین و داوری‌ها	۳۵
۸۸ برنامه زمانی	۳۰	طولانی بودن زمان زنگ ورزش	۳۶
کلاس	۲۸	داشتن زمان مناسب در برنامه هفتگی	۳۷
	۳۰	تعداد جلسات بیشتر در هفته	۳۸

در ادامه برای نمایش کدهای نظری و قابل‌فهم بودن آن‌ها، پس از ارتباط دادن مقولات اولیه با مقولات اصلی در قالب یک الگو مدل نهایی تحقیق از کنار هم گذاشتن لایه‌های حاصل از مؤلفه‌ها، ارائه می‌شود.

شکل ۱. مدل شماتیک ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان.

بر مبنای که ویژگی‌های مورد انتظار دانش‌آموزان از درس تربیت‌بدنی به‌عنوان یک نهاد تابع ستاده‌های مختلفی چون تجهیزات و امکانات، فضا و مکان، برنامه‌های کلاس، توجه به دانش‌آموزان، برنامه زمانی کلاس، محتوای برنامه‌های آموزشی، معلمان متخصص و مجرب و تنوع و جذابیت می‌باشد. به این معنی مقوله‌های نامبرده تبیین‌کننده درس تربیت‌بدنی از منظر دانش‌آموزان است. یا به‌عبارت‌دیگر دانش‌آموزان از کلاس درس تربیت‌بدنی انتظار دارند چنین شاخص‌هایی نهادینه شده باشد یا برقرار باشد. شایان‌ذکر است هرکدام از مقوله‌های نامبرده خود از ترکیب چند مقوله فرعی یا جزئی تشکیل شده است که در مدل نامبرده در ذیل مقولات فرعی نمایه شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

درس تربیت‌بدنی و ورزش، بخشی سازنده در برنامه‌های آموزشی مدارس و وسیله و روشی برای تأمین سلامتی، نشاط و تعادل هیجانی و تربیت اجتماعی است. از این‌رو دستیابی به چنین اهداف ارزشمندی، فقط از راه تدوین برنامه‌های نظام‌دار و هدفمند امکان‌پذیر است. چرا که شرایط مطلوب تربیت‌بدنی می‌تواند برای دانش‌آموزان فرصتی فراهم کند تا بخش چشمگیری از فعالیت بدنی روزانه توصیه شده را انجام دهند (Sánchez-Oliva, 2020). از طرفی در تنظیم چنین برنامه‌ای نمی‌توان نیازهای فراگیران را نادیده گرفت، بنابراین در دروسی که اثرات عاطفی و اجتماعی خاصی دارند (مانند درس تربیت‌بدنی) باید نظرات و دیدگاه‌های ذی‌نفعان از جمله Email دانش‌آموزان را جویا شد؛ لذا شرایط مطلوب تربیت‌بدنی می‌تواند برای دانش‌آموزان فرصتی فراهم کند تا بخش چشمگیری از فعالیت بدنی روزانه توصیه شده را انجام دهند؛ بنابراین مطالعه حاضر باهدف طراحی مدل مفهومی جامع ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان انجام شد.

نتایج تحلیل محتوایی داده‌های تحقیق نشان داد که ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان در ۳۸ مؤلفه اولیه شناسایی و قرار گرفتند که بعد از دسته‌بندی، نهایتاً به ۸ مقوله (مؤلفه) اصلی شامل: تنوع و جذابیت کلاس، تجهیزات و امکانات، فضا و مکان مناسب، برنامه‌های کلاس، محتوای برنامه‌های آموزشی، توجه به دانش‌آموزان، معلمان متخصص و مجرب و در نهایت برنامه زمانی کلاس تقسیم شدند. اولین مؤلفه اصلی شناسایی شده از دیدگاه دانش‌آموزان در ارتباط با ویژگی‌های زنگ ورزش شاخص تنوع و جذابیت کلاس عنوان شد. نشانگرهای این عامل شامل: اردوهای ورزشی، جو شاد و لذت‌بخش، پخش آهنگ‌های ورزشی و ایجاد کلاس شاد و ریتمیک، برگزاری کلاس در فضاهای متنوع و جذاب، داشتن بازی‌ها و برنامه‌های متنوع و جذاب کلاسی غیرتکراری و برگزاری مسابقات و رقابت‌های مختلف جذاب و پرهیجان بودند. این موضوع نشان داد که دانش‌آموزان تنوع و جذابیت را دوست دارند و جز لاینفک طبیعت کودکانه دانش‌آموزان است، امروزه از هر دانش‌آموز در کلاس انتظار می‌رود که ساکت، خوش‌رفتار و مؤدب باشد. به نظر نمی‌رسد در چنین محیطی شور و هیجان لازمه یادگیری وجود داشته باشد. (اگرچه بسیاری از معلمان شیوه‌هایی را برای ایجاد سرگرمی و انرژی در کلاس به کار می‌برند تا دانش‌آموزان بسیاری از این انرژی روحیه گرفته و به کار ادامه دهند.) منفعل بودن مخالف روحیه کودکی و نوجوانی است. نوجوانی به‌ویژه سن شور و احساسات است، پسران و دختران مشتاقانه می‌طلبند تا در یادگیری‌ها و تجربیاتی پرشور

با یکدیگر به رقابت بپردازند که با تحقیقات بااطلاع و آگاهی از ویژگی‌های این دوره از زندگی و نیز نیازهای مربوط به آن معلمان می‌توانند هوش، روحیه و مهارت‌های دانش‌آموزان خود را گسترش دهند. نتایج این یافته با نتایج پژوهش‌های زیر که در این رابطه انجام گرفته از جمله پژوهش (Ramezanezhad, 2009)، که نشان دادند انواع بازی‌ها، شادابی، سرگرمی و لذت بردن، شرکت در مسابقات و آمادگی جسمانی بازی‌های پرورشی و بومی - محلی، سرگرمی و لذت بردن، آزاد و شاد بودن در میان نیازهای شناختی و عاطفی دانش‌آموزان در اولویت بالاتر قرار داشتند. همچنین (Akbari et al, 2020) که نشان دادند تضمین برنامه آموزشی باکیفیت لازم، نیازمند جذابیت فعالیت‌های تربیت‌بدنی و محتوا و برنامه‌های آموزشی هستند؛ همسو می‌باشد.

دومین مؤلفه اصلی از ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی از نظر دانش‌آموزان تجهیزات و امکانات است که مؤلفه‌های ابتدایی این شاخص، داشتن ابزارها و ادوات ورزشی کافی و استاندارد مثلاً توپ‌های رشته‌های مختلف ورزشی، اتاق رخت‌کن، داشتن امکانات سمعی - بصری، اتاق و وسایل بدنسازی و تجهیزات و وسایل بازی و سرگرمی (فوتبال‌دستی، دوچرخه، منچ و...) بودند که تجهیزات و ادوات ورزشی کافی و استاندارد با بیشترین تکرار از میان ۳۸ مؤلفه ابتدایی دارای بیشترین درخواست و ویژگی برای درس تربیت‌بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان می‌باشد و به دلیل متفاوت و مجزا بودن درس تربیت‌بدنی از دیگر دروس و ماهیت ویژه این درس که در آن آموزش‌های مهارتی و حرکتی گنجانده شده است، لذا در چنین کلاسی امکانات و تجهیزات مناسب، استاندارد و کافی و متناسب با تعداد دانش‌آموزان هر مدرسه در بهبود کیفیت‌بخشی آموزش و برگزاری این درس نقش تعیین‌کننده‌ای دارد که نتایج این یافته با نتایج پژوهش‌های زیر که در این رابطه انجام گرفته از

جمله پژوهش (Shabani et al, 2007)، که نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان را مختص به امکانات و تجهیزات ورزشی، برنامه و محتوای آموزشی دانسته‌اند و (Maziari & Kashef, 2014)، که جذاب نبودن و ارزشمند نبودن فعالیت‌ها و درس تربیت‌بدنی با تلاش ناکافی و بی‌حوصلگی و منفعل بودن دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری دارد. همچنین با پژوهش (Mousavirad et al, 2016)، که مهم‌ترین موانع درس تربیت‌بدنی، کمبودهای مربوط به فضای آموزشی، وسایل موردنیاز در امر آموزش و همچنین کمبود منابع آموزشی عنوان شده است و (Razavi et al, 2014)، امکانات و تجهیزات را از مهم‌ترین عوامل مؤثر در ارتقای جایگاه درس تربیت‌بدنی نشان داده‌اند. (Harandi et al, 2017) و (Darvish, 2019)، امکانات و بودجه کافی را از عوامل تأثیرگذار بر درس تربیت‌بدنی عنوان کرده‌اند. در تحقیق (Moradi & Azarkerdar, 2019)، ناکافی بودن امکانات (سالن ورزشی، وسایل ورزشی و غیره)، کمبود اعتبارات و بودجه از مهم‌ترین عوامل بازدارنده در آموزش تربیت‌بدنی نشان داده شده است. همچنین (Akbari et al, 2020)، وضعیت مالی و کمبود امکانات را جز مشکلات زنگ ورزش عنوان کرده‌اند که در جهت تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس مؤثر است. ۶۶ درصد دانش‌آموزان اعلام کرده‌اند که برای ارائه کیفی کلاس تربیت‌بدنی به امکانات و تجهیزات ورزشی در حد خیلی زیاد نیاز دارند و در نهایت با پژوهش (Abdollahi et al, 2021)، که امکانات مناسب و کافی را از عوامل مؤثر در اثربخشی آموزش مجازی درس تربیت‌بدنی

می‌دانند همسو است. براین اساس می‌توان گفت مؤلفه امکانات و تجهیزات جز موارد و ویژگی‌های اساسی و تعیین‌کننده برای درس تربیت‌بدنی از دیدگاه معلمان ورزش و مخاطبین اصلی این درس یعنی دانش‌آموزان می‌باشد. به توجه مدیران و سیاست‌گذاران نظام آموزشی بستگی دارد و بودجه خاصی را می‌طلبد.

سومین مؤلفه اصلی از ویژگی‌های مهم برای زنگ ورزش از دیدگاه دانش‌آموزان داشتن معلمان متخصص و مجرب درس تربیت‌بدنی است که شامل کدهای اولیه: معلم باسواد و تحصیل‌کرده رشته تربیت‌بدنی، معلم بااخلاق و صبور و مهربان، معلم فعال و پرنرژی، معلم حاضر و همراه در کنار دانش‌آموزان و معلم خوش‌قیافه و ورزشکار است؛ بخش مهمی که در مؤلفه‌های موردنیاز، نباید از آن غافل شد به ویژگی‌ها و مهارت‌های معلم تربیت‌بدنی برمی‌گردد؛ زیرا که داشتن مدرک تحصیلی مرتبط، مهارت در برنامه‌ریزی آموزشی، به‌کارگیری روش تدریس مناسب با شاخص‌های منطقه‌ای و بومی هر مدرسه، شناخت استعدادها و ورزشی دانش‌آموزان، بر ترغیب یادگیری و بکارگیری سیاست‌های انگیزشی در جهت مشارکت بیشتر و فعال‌تر دانش‌آموزان در کلاس تربیت‌بدنی تأثیرگذار است. پیشرفت و بهبود تربیت‌بدنی در مدارس و دستیابی آموزش و پرورش به اهداف مدنظر در این زمینه نیازمند وجود معلمین تربیت‌بدنی کارآمد و اثربخش است. چنین معلمی زمینه‌ساز دستیابی کلاس تربیت‌بدنی به اهداف معین و از قبل تعیین شده "اثربخشی کلاس تربیت‌بدنی" را فراهم می‌سازد که پیامد آن سلامت، نشاط و شادابی دانش‌آموزان و آینده‌سازان کشور است. بدیهی است که ویژگی‌های حرفه‌ای و شخصی معلمان نقش اساسی در کارایی و اثربخشی فعالیت‌ها دارد و از آنجایی که معلمان باارزش‌ترین منبع موجود برای مدارس هستند، سرمایه‌گذاری در کیفیت معلم و حرفه‌ای بودن مداوم معلم بسیار حیاتی است که نتایج این یافته با نتایج پژوهش‌های زیر که در این رابطه انجام گرفته همسو است؛ از جمله پژوهش (Harandi, Sjjadi, Kordlu; Alimohammadi, 2017) که تخصص معلمان ورزش، تجربه معلمان ورزش و شیوه تدریس معلمان را از عوامل تأثیرگذار بر درس تربیت‌بدنی از نظر معلمان اعلام کردند. همچنین (Rohani & Ghanbari, 2014)، به این نتیجه دست یافتند که یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در ارتقای جایگاه درس تربیت‌بدنی، تخصص معلمان است. همچنین بر اساس پژوهش (Kayzouri et al, 2019)، از دیدگاه دانشجویان یکی از مؤلفه‌های اثربخش شایستگی تدریس، مهارت بین‌فردی و روابط انسانی مطلوب استاد با دانشجویان است. این مضمون بیانگر علاقه، انگیزش، نگرش یا ارزش‌گذاری می‌باشد اگر اساتید حتی در بهترین سطح دانش و تخصص باشند؛ اما فاقد مهارت‌های ارتباطی و عاطفی که شامل احترام گذاشتن به دیدگاه‌های دیگران، وقت‌شناسی و حضور به‌موقع در کلاس، شوخ‌طبعی و برخورداری از روحیه مناسب در زمان تدریس، رعایت عدالت، نباشند، نمی‌توانند در فراگیران نفوذ کرده و موجب تسهیل یادگیری شوند. توجه به مؤلفه قدرت ارتباط موجب ایجاد محیط دوستانه و تعاملی و نبود تبعیض در کلاس درس می‌گردد. چنانچه این رابطه به‌خوبی برقرار شود؛ هدف‌های آموزشی باکیفیت و سهولت بیشتری تحقق می‌یابد توجه به مؤلفه شخصیتی موجب می‌شود که دانشجویان از رفتارهای اساتید الگوبرداری کنند در نهایت ماشو (۲۰۲۰) در پژوهش خود نشان داد که عامل معلم در اثربخشی یادگیری تربیت‌بدنی در مدرسه نقش دارند.

چهارمین مؤلفه اصلی از ویژگی‌های مهم برای زنگ ورزش از دیدگاه دانش‌آموزان فضا و مکان مناسب است که این مؤلفه شامل کدهای اولیه: زمین‌های ورزشی، حیاط بزرگ و زیبای مدرسه، سالن ورزشی و چمن فوتبال است. یکی از الزامات اجرای درس تربیت‌بدنی در مدارس فضا و مکان‌های مناسب می‌باشد، از آنجاکه نسبت آموزش‌های مهارتی و جسمانی در درس تربیت‌بدنی بیش از سایر دروس است فضاهای آموزشی برای تمرینات رشته‌های مختلف ورزشی نقش تعیین‌کننده‌ای در این درس دارد. فضاهای محدود و کوچک در مدارس، یکی از عوامل بازدارنده در امر آموزش تربیت‌بدنی است عدم تناسب تعداد دانش‌آموزان با فضای موردنیاز، در اجرای مطلوب درس تربیت‌بدنی اهمیت ویژه‌ای دارد و نبود آن موجب عدم توسعه و گسترش برنامه‌های تربیت‌بدنی در مدارس می‌شود که نتایج پژوهش‌های زیر می‌تواند تأییدی بر داشتن این ویژگی برای زنگ ورزش از دیدگاه دانش‌آموزان باشد؛ نتایج این یافته با نتایج پژوهش‌های زیر که در این رابطه انجام گرفته از جمله پژوهش (Mosavirad et al, 2016)، که یکی از مهم‌ترین موانع اجرای درس تربیت‌بدنی را کمبودهای مربوط به فضای آموزشی عنوان کردند. همچنین، (Moradi & Azarkerdar, 2019)، عدم دسترسی به تسهیلات زیرساختی (امکانات، سالن، وسایل ورزشی و غیره) را، جزء یکی از مهم‌ترین عوامل بازدارنده در آموزش تربیت‌بدنی شناسایی نموده است و همچنین (Darvish, 2019)، نامتناسب بودن فضاهای ورزشی مدارس یکی از معضلات و مشکلات درس تربیت‌بدنی می‌دانند همسو می‌باشد.

پنجمین مؤلفه اصلی ویژگی‌های زنگ ورزش از دیدگاه دانش‌آموزان، برنامه‌های کلاس بود که کدهای اولیه این مؤلفه شامل: کلاس پویا و فعال، حضور معلم یا داور در زمان مسابقات، جنبه آموزشی و سرگرمی داشتن کلاس، ایجاد انگیزه و اعتمادبه‌نفس، اهمیت داشتن زنگ ورزش و حفظ جایگاه آن و در نهایت داشتن نظم و مقررات بوده است. با توجه به اهمیت فعالیت‌های ورزشی در تربیت‌بدنی و نقش آن در سایر ابعاد زندگی انسان، افزایش انگیزش دانش‌آموزان جهت شرکت در فعالیت‌های ورزشی از اهمیت زیادی برخوردار بوده و موجب تأثیرات مثبت روحی و روانی می‌شود. به جرأت می‌توان بیان کرد که درس تربیت‌بدنی نسبت به تمامی دروس از اهمیت بیشتری برخوردار است؛ زیرا به‌واسطه ارتباط بی‌بدیلی که با سلامت و نشاط زندگی دارد همواره دانش‌آموزان به آن نیاز دارند چرا که هدف نهایی درس تربیت‌بدنی در مدارس کسب نشاط، شادابی، سلامت و توسعه سبک زندگی فعال و سالم است و با توجه به تنوع و فراوانی عوامل مؤثر بر اجرای درس تربیت‌بدنی، دستیابی به اهداف این درس در مدارس به مواردی چون برنامه درسی مناسب بستگی دارد تا زمینه مشارکت بیشتر دانش‌آموزان در کلاس تربیت‌بدنی را ایجاد کرده و کلاسی فعال و پویا فراهم گردد که این امر خود موجب بهبود جایگاه درس تربیت‌بدنی و اعتباربخشی بیشتر به مسائل تربیتی و روحی در کنار مسائل آموزشی در نظام تعلیم و تربیت می‌شود. نتایج این یافته با نتایج پژوهش زیر که در این رابطه انجام گرفته از جمله پژوهش (Harandi et al, 2017) که نگرش نسبت به جایگاه درس تربیت‌بدنی و اهداف آموزشی را از جمله عوامل تأثیرگذار بر درس تربیت‌بدنی از نظر معلمان ورزش عنوان کردند، همسو می‌باشد.

ششمین مؤلفه اصلی ویژگی‌های زنگ ورزش از دیدگاه دانش‌آموزان، توجه به خود دانش‌آموزان است که شامل آزادی در انتخاب بازی دلخواه و نبودن اجبار، مشارکت و همکاری دانش‌آموزان، آموزش و توجه

بیشتر به رشته‌های موردعلاقه دانش‌آموزان، استعدادیابی و هدایت دانش‌آموزان و پوشش ورزشی مناسب می‌باشد. همان‌طور که دیده شده جو و فضای کلاس تربیت‌بدنی به دلیل ماهیت عملی بودن با دیگر درس‌ها متفاوت است و نیز معلم ورزش با دانش‌آموزان ارتباط عاطفی و صمیمیت بیشتری، نسبت به سایر معلمان دیگر دارد، پس این دلایل باعث شده که دانش‌آموزان احساس تعلق خاطر و نزدیکی و مسئولیت‌پذیری بیشتری نسبت به درس تربیت‌بدنی داشته باشند؛ آن‌ها دوست دارند که کلاس تربیت‌بدنی به دور از هر گونه اجبار و تحکم باشد. نتایج این پژوهش نیز نشان می‌دهد که دانش‌آموزان یک کلاس فعال و باکیفیت و اثربخش را داشتن مؤلفه‌های شناسایی شده می‌دانند که از نیازها و علائق آن‌ها نشأت گرفته است این ویژگی‌ها که دانش‌آموزان برای درس تربیت‌بدنی اعلام نموده‌اند؛ نتایج این یافته با نتایج پژوهش‌های زیر که در این رابطه انجام گرفته از جمله پژوهش (Zach & Yanovich, 2015)، که نتیجه گرفتند دانش‌آموزان در شرایط استقلال در انتخاب برنامه درسی تربیت‌بدنی سطح بالاتری از انگیزش و عملکرد را دارند.

همچنین پژوهش (Rayan et al., 2019) و (Vansteenkiste et al., 2020) نشان دادند که محیط‌هایی که تأمین‌کننده علائق، خواسته‌ها و نیازهای دانش‌آموزان باشد، موجب شکل‌گیری باورهای فرد در کلاس تربیت‌بدنی و ایجاد انگیزه درونی و تمایل به فعالیت بدنی را در فرد تسهیل می‌کند و متعاقب آن وی تمایل پیدا می‌کند این فعالیت را به‌عنوان فعالیتی ارضاکنده نیاز، دنبال کند و فعالیت‌های خودکار و مداوم را ترغیب می‌کنند، همسو است.

هفتمین مؤلفه اصلی ویژگی‌های زنگ ورزش از دیدگاه دانش‌آموزان، محتوای برنامه‌های آموزشی بود که شامل کدها یا مؤلفه‌های ابتدایی، آموزش و بازی رشته‌های مختلف ورزشی، توجه بیشتر به برخی رشته‌های جذاب و مرسوم بومی و منطقه‌ای، آموزش قوانین و داوری‌ها و آموزش مطالب دانشی مفید در ارتباط با تربیت‌بدنی و ورزش است، برنامه‌های مختلف ورزشی مانند آموزش رشته‌های مختلف ورزشی، فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی و بازی‌های فکری و حرکتی به‌عنوان جنبه کاربردی و عملیاتی برنامه‌ریزی‌های ورزشی نقش مهمی در پیشبرد اهداف تعیین شده درس تربیت‌بدنی دارند. توجه به علاقه‌مندی و نیازهای دانش‌آموزان به رشته‌های مختلف ورزشی از یک سو و تأمین نیازهای حرکتی از سوی دیگر نقش تعیین‌کننده‌ای در تدوین محتوای آموزشی درس تربیت‌بدنی دارند. نتایج این یافته با نتایج پژوهش زیر که در این رابطه انجام گرفته از جمله پژوهش (Shabani et al, 2007)، که در پژوهش خود نشان دادند برخی از نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان مختص به برنامه و محتوای آموزشی است و همچنین پژوهش، (Ramezanezha, 2009)، یادگیری مهارت‌های ورزشی جز اولویت‌های نیازهای آموزشی از دیدگاه دانش‌آموزان ابتدایی است و همچنین با پژوهش (Akbari et al, 2020) و (Harandi et al, 2017)، که در پژوهش خود برنامه‌ها و محتوای آموزشی را از عوامل اثرگذار بر کیفیت درس تربیت‌بدنی شناسایی کردند؛ همسو است.

هشتمین یافته از پژوهش، برنامه زمانی کلاس است که شامل طولانی بودن زمان زنگ ورزش، تعداد جلسات بیشتر در هفته و داشتن زمان مناسب در برنامه هفتگی مدرسه، می‌باشد که این مسئله به دلیل حس لذت بردن، جذاب بودن کلاس، احساس آزادی و استقلال بیشتر در کلاس درس تربیت‌بدنی و تأمین

نیازهای حرکتی است که باعث گردیده دانش‌آموزان خواهان طولانی شدن زمان کلاس و داشتن تعداد جلسات بیشتر در هفته هستند. نتایج این یافته با نتایج پژوهش‌های زیر که در این رابطه انجام گرفته از جمله پژوهش (Arday et al, 2014) که نشان دادند افزایش شدت و زمان زنگ ورزش باعث بهبود در عملکرد شناختی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود همچنین تعداد و شدت جلسات زنگ ورزش نقش مهمی بر تأثیر مثبت فعالیت ورزشی بر شناخت و موفقیت تحصیلی دارد. همچنین پژوهش (Mousavirad, et al., 2016)، که زمان کلاس را جهت غنی‌سازی درس تربیت‌بدنی لارم دانسته و پژوهش (Darvish, 2019)، که ناکافی بودن زمان درس تربیت‌بدنی را در هر جلسه، یکی از معضلات و مشکلات درس تربیت‌بدنی دانسته‌اند و (Abdollahi et al, 2021)، که نشان دادند زمان‌بندی مناسب درس تربیت‌بدنی یکی از عوامل مؤثر در اثربخشی آموزش مجازی درس تربیت‌بدنی عمومی است، همسو است. با توجه به اینکه دانش‌آموزان ما بیشتر اوقات خود را در مدارس سپری می‌کنند و از آنجا که نظام آموزشی هر کشور می‌تواند، سهم عظیمی در توسعه ورزش و شناخت استعدادها و ورزشی داشته باشد و به رشد ورزش همگانی و قهرمانی کمک کند؛ بنابراین باید به ورزش مدارس و مخاطبین اصلی آن یعنی دانش‌آموزان و علائق و نیازهای آن‌ها توجه خاصی مبذول گردد. در سال‌های اخیر تحقیقات زیادی در زمینه درس تربیت‌بدنی انجام شده است که نیازهای دانش‌آموزان، معلمان و یا والدین و مدیران را بررسی نموده‌اند (Hagge & Chatzisarantis, 2016)، اما آنچه که انجام این تحقیق را لازم کرد این بوده که به دیدگاه‌های مخاطبین اصلی این زنگ در مدارس یعنی دانش‌آموزان توجهی نشده و ویژگی‌های زنگ ورزش از دیدگاه آن‌ها بررسی و شناسایی نشده بودند. تاکنون تمام برنامه‌های درس تربیت‌بدنی از بخش‌های بالاتر به معلمان تربیت‌بدنی تجویز و آن‌ها بالاجبار اجرا نموده‌اند، اما برای اجرای فعالیت‌های ورزشی در مدارس با پیاده‌سازی برنامه‌های به‌دقت تنظیم شده و مدنظر قرار دادن علائق و نیازهای دانش‌آموزان در تنظیم این برنامه‌ها شاهد دست یافتن به اهداف عالی آموزش و پرورش در سطح کشور خواهیم بود. از آنجایی که تمامی سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی و غیردولتی در تلاش هستند که برای افزایش سطح فعالیت‌های دانش‌آموزان چاره‌ای بیندیشند، آموزش و پرورش با شناخت و آگاهی به نتایج این تحقیق و عوامل شناسایی شده می‌تواند به‌پیش‌بینی، طراحی، برنامه‌ریزی، اجرای مفید و اثربخش و کیفیت‌بخشی درس تربیت‌بدنی برای دانش‌آموزان و معلمان مربوط اقدام کند. آگاهی از ویژگی‌های درس تربیت‌بدنی از دیدگاه مخاطبین اصلی آن یعنی دانش‌آموزان به معلمان و محققان کمک می‌کند تا از این طریق برنامه‌ها و فعالیت‌های کلاس با خواسته‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها آشنا شوند چرا که عدم توجه و شناخت این ویژگی‌ها و یا عدم انطباق برنامه‌ها با دیدگاه‌های دانش‌آموزان، معلمان را در برگزاری و مدیریت سازنده و مفید کلاس‌های تربیت‌بدنی با مشکل مواجه می‌کند که این امر می‌تواند به تعداد منزویان کلاس ورزش بیفزاید (Ghorbani, Tayebi, Dailami, Rahmannia & Shakki, 2021). از طرف دیگر می‌توان گفت حرکت در جهت بررسی قابلیت‌های زنگ ورزش و درس تربیت‌بدنی مستلزم درک یک مدل مفهومی از کلیه عوامل مؤثر و مطرح در آن است؛ بنابراین نتایج این تحقیق می‌تواند آگاهی محققین را در سطوح کلان، میانی و خرد در مورد ویژگی‌های زنگ ورزش افزایش دهد. به‌علاوه ماهیت خاص روش‌شناسی تحقیق و بهره‌مندی از استراتژی

رویکرد تحلیل محتوا باعث شده است تا رویکرد محقق در قبال پدیده زنگ ورزش از ماهیتی فرایندی برخوردار باشد؛ امری که تاکنون در تحقیقات گذشته پیرامون موضوع تحقیق کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

ملاحظات اخلاقی

در جریان اجرای این پژوهش و تهیه مقاله کلیه قوانین کشوری و اصول اخلاق حرفه‌ای مرتبط با موضوع پژوهش از جمله رعایت حقوق آزمودنی‌ها، سازمان‌ها و نهادها و نیز مؤلفین و مصنفین رعایت شده است. پیروی از اصول اخلاق پژوهش در مطالعه حاضر رعایت شده و فرم‌های رضایت‌نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است و این مقاله قبلاً در هیچ نشریه‌ای اعم از داخلی یا خارجی چاپ نشده است و صرفاً جهت بررسی و چاپ به فصلنامه تدریس پژوهی ارسال شده است.

References

- Akbari, P., Gohar Rostami, H. R., & Banar, Noushin. (2020). Providing an Analytical Framework for Quality Assurance Model of Physical Education and Sports Education System in Schools of the Country, *Journal of Research in Educational Sports*, 8(21): 35-58. [In Persian].
- Amir Hossein K., Seyed Ahmad M.H., & Elham Sadat S. (2020). Students' Perception of Faculty Members' Teaching Competence (Case Study: Ferdowsi University of Mashhad), *Journal of Research in Teaching*, 7, 4, 2019, 131-107.
- Ardoy, D. N., Fernández-Rodríguez, J., Jiménez-Pavón, D., Castillo, R., Ruiz, J., & Ortega, F. (2014). A physical education trial improves adolescents' cognitive performance and academic achievement: the EDUFIT study. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 24(1), 52-61.
- Baddou, I., El Hamdouchi, A., El Harchaoui, I., Benjeddou, K., Saeid, N., Elmzibri, M., & Aguenau, H. (2018). "Objectively measured physical activity and sedentary time among children and adolescents in Morocco: a cross-sectional study. *BioMed research international*", 2018 .
- Baddou, I., et al. (2018). Objectively measured physical activity and sedentary time among children and adolescents in Morocco: a cross sectional study. *BioMed Research International*. 2018: 8949757.

Badrouj, Ashraf. (2018). Sports in schools and the causes of lack of attention to the sports bell and the study of related problems, *the second national conference on the achievements of sports science and health in Ahvaz*. [In Persian].

Darvish, E. (2017). "A Survey of the Status of Physical Education Lessons in Girls' Schools in Minab from the Perspective of Principals and Teachers", *Ormazd Quarterly*, Appendix No. 48, Fall 2017.

Derri, V., Avgerinos, A., Emmanouilidou, K., & Kioumourtzoglou, E. (2012). "What do Greek physical education teachers know about elementary student assessment?"

Dobbins, M., De Corby, K., Robeson, P., Husson, H., & Tirilis, D. (2019). "Schoolbased physical activity programs for promoting physical activity and fitness in children and adolescents aged 6-18". *Cochrane Database Systematic Reviews* 2019(1), CD007651.

Dobbins, M., Husson, H., DeCorby, K., & LaRocca, R. L. (2013). "School-based physical activity programs for promoting physical activity and fitness in children and adolescents aged 6 to 18. *Cochrane database of systematic reviews*". (2)

Elo, S., & Kyngas, H. (2007). *The Qualitative Content Analysis Process*. *Journal of a Advanced Nursing*. 2008. Wiley online library.

Farahbakhsh, S., GHobadiyan, M., Farahbakhsh, M., & Ghanbari, R. (2019). The effect of school climate on students' academic self-efficacy by mediating classroom management style, *Journal of Research in Teaching*, 7, 3, 2019, 227-242.

Ghahraman M., Ghadiri F., & Bahram A. (2019). Effects of Teacher Centered and Mastery Motivational Climate Approach On the physical activity level of girls under 8 years old in Shahrekord. *Research on Educational Sport*, 7(17): 101-20. [In Persian].

Ghorbani, S., Tayyabi, B., Deilami, K., Rahmannia, Gh.H., & Sheki, M. (2021), The effect of physical education in schools on motivation and behavior of physical activity in adolescents - A review of the contextual transfer model, *Research in Educational Sports*, 8, 21, 1399. 179-196. [In Persian].

Ha, J. P., Lee, K., & Ok, G. (2015). From development of sport to development through sport: A paradigm shift for sport development in South Korea. *The International Journal of the History of Sport*, 32(10), 1262-1278.

Hagger, M.S., & Chatzisarantis, N.L.D. (2016). "The trans-contextual model of autonomous motivation in education: Conceptual and empirical issues and metaanalysis". *Review of Educational Research*, 86(2): 360-470.

Hallaji, M. (1398), Appropriate use of educational technology in physical education, *Journal of Physical Education Development*, 20F. 2, 1398. [In Persian].

Hardman, K. (2011). "Global issues in the situation of physical education in schools". *Contemporary issues in physical education*, 11-29 .

Hogan, A., & Stylianou, M. (2018). School-based sports development and the role of NSOs as 'boundary spanners': benefits, disbenefits and unintended consequences

of the Sporting Schools policy initiative. *Sport, Education and Society*, 23(4), 367-380.

Hsiu-Fang, H., & Shannon, Sarah. E. (2005). "Three Approaches To Qualitative Content Analysis". *Qualitative Health Research*. November.

Jafari Harandi, R., Sajjadi, S. A., Kurdloo, H., & AliMohammadi, H. (2017). Evaluation of influential factors in the quality of physical education course from the perspective of sports teachers, *Quarterly Journal of Educational Research*, 12(50): 1-22. [In Persian].

Jenkinson, K.A., & Benson, A.C. (2010). Barriers to providing physical education and physical activity in Victorian state secondary schools. *Australian journal of teacher education*, 35(8), 1-17 .

Jenkinson, K.A., & Benson, A.C. (2018) Barriers to Providing Physical Education and Physical Activity in Victorian State Secondary Schools, *Australian Journal of Teacher Education*, 35, 8.

Katapally, T.R., Laxer, R., Qian, W., & Leatherdale, S. (2017). "Do school physical activity policies and programs have a role in decreasing multiple screen time behaviours among youth? *Preventive Medicine*", 110. doi: 10.1016/j.ypmed.2017.11.026.

Khabiri, Mohammad. (2005), "Analysis of the opinions of a number of primary school sports teachers in Tehran about sports bells and corrective suggestions", *Proceedings of the Second Scientific Congress of School Sports with emphasis on primary school, physical education*, pp. 339-325. [In Persian].

Lahart, I., Darcy, P., Gidlow, C., & Calogiuri, G. (2019). The effects of green exercise on physical and mental wellbeing: A systematic review. *International Journal of Environmental Research & Public Health*, 16(8): 1352.

Maxwell JA. *Qualitative research design: An interactive approach*. Sage publications. 2012; 41.

Maziari M., & Kashif, M. (2014). Structural model of students' lack of motivation in physical education activities, *Journal of Motor Behavior*, 2014,. 16,. 181-195. [In Persian].

Mohammadi, M., Soleimani, B., Amir, J., Jafar, Sh., Sardestani, M., & Darya Noosh, F. (2019). The effect of educational approach to the effect of burden (TGFU) on learning sports skills of first year high school students in physical education, *Journal of Educational Studies and Learning*, 11, 1, 2/76. 163-182. [In Persian].

Moradi, J., & Azarkordar, J. (2019). Investigation of motivational and inhibitory factors affecting physical education in schools, *Quarterly Journal of Research in Educational Systems*, 13, 46, Fall 98,. 93-79. [In Persian].

Mousavi Rad, Seyedeh T., Mahboubi, V., & Valizadeh, F. (2016). Methods of enriching physical education lessons with the approach of activating physical education teachers in Khoy schools, *the third national conference of the Scientific Association of Sports Management of Iran, Tehran*, <https://civilica.com/doc/1030696>. [In Persian].

Nourai, T., & Zia al-Dini D. (2013). "A review of middle school physical education from the perspective of experts and physical education teachers in Kerman province", Ministry of Science, Research and Technology, Shahid Bahonar University of Kerman, Faculty of Physical Education. [In Persian].

Nozaripour, Mojtib, (2019). "The importance of physical education in schools and its new teaching methods, International Conference on New Research Achievements in Sports Science and Physical Education in Iran and the Islamic World", Karaj, <https://civilica.com/doc/916012>. [In Persian].

Ramazaninejad, Rahim (2006), "Physical education course needs assessment in different educational courses (providing a model for planning). Research project of the Research Institute of Physical Education and Sports Sciences of the Ministry of Science, Research and Technology". [In Persian].

Ramezani Nejad, R., Hemmatinejad, M., Mohebbi, H., & Niazi, M. (2009). Educational needs of physical education and sports, Iranian high schools, *Journal of Research in Sports Science*, 2009., 23., 30-13. [In Persian].

Ramezani Nejad, R., Mohebbi, H., & Hemmatinejad, M. (2009). Needs Assessment of Physical Education Lessons in Primary Schools of the Country, *Research in Sports Sciences*, 6, 2009., 22., 27-38. [In Persian].

Ramezani Nejad, R., Mohebbi, H., Hemmatinejad, M., Niazi, M., & Amir Tash, A. (2010). Comparison of specific objectives of physical education and sports from the perspective of professionals, teachers, students and parents of the country, (16)8., *Journal of Motor Science and Sports*, 1-14 .

Ramezani Nejad, R., Mohebbi, H., Hemmatinejad, M., Niazi, M., & Amirtash, A. (2010). Comparison of specific objectives of physical education and sports from the perspective of professionals, teachers, students and parents of the country, *Journal of Motor Sciences and Sports*, 8 (16), 14-1. [In Persian].

Razavi, H., Rouhani, Z., & Ghanbari Firoozabadi, A. (2014). An Analysis of Factors Affecting the Promotion of Physical Education in Schools, *Journal of Sports Management in Motor Behavior*, 10 (19): 8-6. [In Persian].

Renshaw, I., & Chow, J. Y. (2019). "A constraint-led approach to sport and physical education pedagogy". *Physical Education and Sport Pedagogy*, 24(2), 103-116.

Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2019). Brick by brick: The origins, development, and future of self-determination theory. In A. J. Elliot (Ed.), *Advances in motivation science* (6, 111-156). Cambridge, MA: Elsevier Inc.

Ryan, R.M., Bradshaw, E.L., & Deci, E.L. (2019). "A history of human motivation theories in psychology". In R. J. Sternberg & W. E. Pickren, (391-411). UK: Cambridge University Press.

Sadeghi Boroujerdi, S. (2018). The position of student sports. Paper presented at the *The second scientific conference of student sports in the Iran.*, Sanandaj .

Sadeghi Boroujerdi, Saeed. (2018). The position of student sports, *the second scientific conference on student sports in the country*, Sanandaj. [In Persian].

Sánchez-Oliva, D., Mouratidis, A., Leo, F.M., Chamorro, J.L., Pulido, J.J., & GarcíaCalvo, T. (2020). Understanding physical activity intentions in physical education context: A multi-level analysis from the self-determination theory. *International Journal of Environmental Research & Public Health*, 17, 799.

Schwartz, J., Rhodes, R., Bredin, S. S., Oh, P., & Warburton, D. E. (2019). Effectiveness of approaches to increase physical activity behavior to prevent chronic disease in adults: a brief commentary. *Journal of clinical medicine*, 8(3), 295 .

Schwartz, J., Rhodes, R., Bredin, S., Oh, P., & Warburton, D. (2019). Effectiveness of approaches to increase physical activity behavior to prevent chronic disease in adults: A brief commentary. *Journal of Clinical Medicine*, 8(3): 295.

Skinner, J., Edwards, A., & Corbett, B. (2014). "Research methods for sport management: Routledge".

Sport, N. A. f., & Education, P. (2009). National standards & guidelines for physical education teacher education: *National Association for Sport and Physical Education*.

Thomas, David R. (2006). A General inductive approach for qualitative data analysis. *American Journal of Evaluation*. 27. 2.

Vansteenkiste, M., Ryan, R.M., & Soenens, B. (2020). "Basic psychological need theory: Advancements, critical themes, and future directions". *Motivation & Emotion*, 44: 1-31.

Wilkinson, D., & Birmingham, P. (2003). "Using Research Instruments: A Guide for Researchers. London: Routledge".

Zach, S., & Yanovich, E. (2015). "Autonomy, choice, and pupils' motivation—are they really related? *Advances in Physical Education*", 5(02), 84.